

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV)

Mgr. Alena Pastorková

Tel.: +421 905 370 680

Email: alena.pastorkova@uluv.sk

Web: www.uluv.sk

Tlačová správa, 14. 5. 2025

Výstava Rezbársky svet Martina Meššu

Rezbárske umenie a tvorba majstra ľudovej umeleckej výroby Martina Meššu sa nesie v duchu symbiózy jeho rodinného aj odborného zázemia s akcentom na individualitu a tvorivé schopnosti. Rezbárstvo mu učarovalo už pred 45 rokmi. Priestor na vyjadrenie zvolených tém našiel na prácich a mangľovacích piestoch. Reliéfne na ne vyrezáva sakrálné výjavy, ktoré systematicky nachádza vo veľkých európskych i slovenských architektonických, výtvarných i literárnych pamiatkach, ako aj motívy známe z našej ľudovej výtvarnej kultúry (muzikanti, tanečníci, Jánošík). Svoje pocity vyjadruje aj cez sošky, reliéfne obrazy či nadrozmerné sochy. Jeho diela vzbudzujú pocity optimizmu a životnej radosti, sú hlboko prežité a ľudské. Do rezbárskeho sveta Martina Meššu vás vtiahneme prostredníctvom rovnomennej výstavy jeho diel v Regionálnom centre remesiel ÚĽUV v Košiciach. Pri príležitosti životného jubilea majstra tu inštalácia potrvá v čase od 19. mája do 25. júna 2025.

Názov výstavy: Rezbársky svet Martina Meššu

Miesto: Regionálne centrum remesiel ÚĽUV Košice, Mäsiarska 52

Vernisáž výstavy: 16. 5. 2025 o 17.00 h

Trvanie výstavy: 19. 5. – 25. 6. 2025

Otváracie hodiny: pondelok až piatok | 13.00 – 17.00 h

Kurátor: Jozef Hrabovský

Záujem Martina Meššu o národopis sa formoval cez vzťah k indiánskej kultúre, ktorá mu bola od detstva blízka, a neskôr cez osobu etnografa Jána Komu zo Šarišského múzea v Bardejove, ktorý ho nasmeroval na štúdium tohto vedného odboru. A hoci si v roku 1968 vybral novovytvorenú Vysokú školu politickú v Prahe, spoločenský vývoj ho po zrušení školy a následnom dvojročnom štúdiu histórie, archeológie a etnografie v Moskve priviedol v roku 1972 predsa len k národopisu a následnej úspešnej kariére etnografa.

Jeho spätosť s drevom sa odvíja od starého otca, ktorý bol tesár a stolár. Formovaniu dreva sa priúčal preto už v chlapčenských rokoch pri zhotovovaní šablí, luku a šípov či indiánskych totemov. Vďaka otcovi, riaditeľovi prešovskej Galérie výtvarného umenia, odmlada prenikal do prostredia výtvarníkov. Stretával sa s keramikmi i so sochármi, a hoci on sám sa rezbárstvu aktívne nevenoval, drevo mu bolo svojím vyžarovaním aj naďalej blízke. Neskôr, ako zamestnanec múzea v Bardejovských Kúpeľoch, si pri čakaní na narodenie dcéry navrhol hračky z dreva, ktoré jej aj vyrezal. S posunom času písal článok o významnom ľudovom rezbárovi Pavlovi Šarišskom – namiesto odpovedí dostal od neho pri rozhovore do ruky drevo, nožík a dláto so slovami, aby skúsil vyrezať sochu a až potom sa prišiel pýtať. Tak vznikla jeho prvá soška Jánošíka a rezbárstvo ho už nepustilo.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky. Vykonáva a podporuje aktivity vedúce k zachovaniu a rozvíjaniu tradičných remesiel a ľudovej umeleckej výroby v súčasných podmienkach. Riadi regionálne centrá remesiel, vykonáva múzejnú, dokumentačnú, výstavnú a edičnú činnosť. Vzájomnou spoluprácou s výrobcami a dizajnérmi trvale podnecuje vznik nových diel. Viac o aktivitách ÚĽUV-u: www.uluv.sk.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV)

Mgr. Alena Pastorková

Tel.: +421 905 370 680

Email: alena.pastorkova@uluv.sk

Web: www.uluv.sk

Vo výbornej partii šarišských umelcov (maliari M. Lovacký a I. Chabčák, sochári I. Mlynárik, V. Nahálka a M. Kútňny, keramik L. Švantner a i.) sa cez tvorivú konfrontáciu v tvorbe neustále zlepšoval. Spočiatku vyrezával len pre seba, no netrvalo dlho a predstavil sa na celoštátnej súťaži výtvarnej tvorivosti a vyhral okresné i krajské kolo. V tých časoch ho bavilo najmä objavovanie spôsobov a zákonitostí rezby.

„Azda najnáročnejšie bolo odlíšiť od tvorby moje teoretické poznatky. A nikoho nenapodobňovať. Vedome som sa tomu vyhýbal, lebo každý by hneď povedal, že to tak robím, lebo som vzdelaný,“ vracia sa k svojim začiatkom Martin Mešša.

Svoje hlboké znalosti z etnografie, archeológie i histórie však od počiatku využíval pri výbere zobrazovaných námetov. Nečerpal len z ľudového výtvarného umenia, inšpiroval sa aj „vysokým“ umením, čím priznával tézu vplyvu oficiálneho slohového umenia na počiatočné etapy tvorby ľudových umelcov (výber námetu, použitej techniky či materiálu). Výsledný tvar ľudový tvorca vždy pretavil do originálneho diela, a to platí aj pri Martinovi Meššovi, ktorý sa dokázal oslobodiť až k vlastnému autorskému rukopisu.

Centrálnym prvkom jeho sveta je postava človeka, muža i ženy, muzikanta, pastiera, madony, Pantokratora, anjela či svätca. Vo svetských dielach sa inšpiruje tradičnou rezbou anonymných tvorcov, často z úžitkových predmetov, napr. črpákov a zdobených častí nástrojov. Oslovujú ho aj figúrky na drevených náhrobníkoch, výzdoba pastierskych palíc, ľudové hudobné nástroje, detaily ľudového odevu. Martin Mešša vytvoril okolo 800 diel, vyhotovených prevažne technikou reliéfu. Formátom charakteristickým pre jeho tvorbu sú vyrezávané piesty – pracie, mangľovacie i krájacie. Tradičný tvar piestov ho inšpiroval k osobitej autorskej výpovedi s figurálnymi i zoomorfnými motívami. Každé zobrazenie má zároveň vlastnú dejovú líniu. Mangľovacie a pracie piesty boli rozšírené v celej Európe, používali sa na dedinách i v mestách. Okrem pracovnej funkcie slúžili aj ako dary lásky, preto ich výrobcovia zdobili.

V tvorbe Martina Meššu majú miesto i sochy, ktorých dodnes vytvoril vyše 100. Najznámejšie štyri monumentálne sochy zdobia areál amfiteátra vo Východnej.

Rezbárstvo je pre majstra do dnešných dní koníčkom. Od roku 1988 spolupracuje s ÚĽUV-om ako výrobca, od roku 2004 ako lektor remeselných kurzov, pričom mimoriadne prínosné bolo jeho pôsobenie v inštitúcii aj na poste interného odborného zamestnanca. V roku 2013 mu bol udelený titul majster ľudovej umeleckej výroby za originálny prístup v oblasti rezbárskej tvorby.

Tešíme sa na vašu návštevu!

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky. Vykonáva a podporuje aktivity vedúce k zachovaniu a rozvíjaniu tradičných remesiel a ľudovej umeleckej výroby v súčasných podmienkach. Riadi regionálne centrá remesiel, vykonáva múzejnú, dokumentačnú, výstavnú a edičnú činnosť. Vzájomnou spoluprácou s výrobcami a dizajnérmi trvale podnecuje vznik nových diel. Viac o aktivitách ÚĽUV-u: www.uluv.sk.